

Svenskans beskrivning 37
Skrifter från Svenska institutionen vid Åbo Akademi nr 8

Svenskans beskrivning 37

Förhandlingar vid trettiosjunde sammankomsten
Åbo 8–10 maj 2019

Redigerad av
Saara Haapamäki, Ludvig Forsman och Linda Huldén

Svenska språket vid Åbo Akademi
2020

© 2020 respektive författare

Svenskans beskrivning ISSN 1102-3619

Skrifter från Svenska institutionen vid Åbo Akademi ISSN 1237-8445

ISBN 978-952-12-4021-8 (tryck)

ISBN 978-952-12-4022-5 (pdf)

Tryckt i Finland av Painosalama 2020

Utgivare: Svenska språket vid Åbo Akademi, Åbo 2020

Nu tror jag att jag vågar prata svenska mera än tidigare

Finsktalande medicinstudenters tankar om att "vara tvungen" att tala svenska

Annmari Sahlstein

1 Inledning

Andraspråksinlärning är oftast en långvarig och komplicerad process som kräver både tid och engagemang. Forskning visar att våra tankar och känslor, både positiva och negativa, kan inverka på själva inlärningsprocessen men även på vår vilja att kommunicera på målspråket både i klassrumsmiljö och utanför klassrummet. (Se t.ex. Imai 2010; MacIntyre & Doucette 2010.) Motivation och andra känslor kring språkinlärning samt kommunikation på målspråk har undersökts mycket i andra länder, medan forskningstraditionen i Finland kring ämnet ännu är relativt ung. Det dominerande målspråket i nästan all forskning är engelska som kan anses vara *lingua franca* i internationell kommunikation. Men som Dörnyei och Al-Hoorie (2017:455–468) påpekar behövs det i dag mera forskning kring s.k. LOTE-språk, *Languages Other Than Global English*.

Svenskan som det andra nationalspråket och obligatoriskt läroämne i Finland har än så länge inte undersökts mycket, speciellt ur denna synvinkel (jfr Kangasvieri 2017:6–7). Föreliggande studie fokuserar på s.k. *språkrädsla* i samband med att kommunicera på andraspråk både i allmänhet och i synnerhet på svenska. Enligt Horwitz (2016:934) är språkrädsla (eng. *language anxiety*) ett relativt vanligt fenomen hos andraspråksinlärare eftersom cirka 30–40 % av alla andraspråksinlärare verkar lida av den åtminstone i någon grad.

Studien har två syften. Det första är att presentera hur vanlig språkrädsla är bland finsktalande andraspråksinlärare i svenska – i denna studie finsktalande medicinstudenter – och på vilka sätt rädslan kan yttra sig. Det andra

syftet är att redogöra för hur samma student upplever en autentisk kommunikationssituation på svenska utanför klassrummet. Studien ger ny empiriskt baserad kunskap om vilken betydelse en autentisk språklig kontakt med en finlandssvensk modersmålstalare kan ha för finsktalande svenskinlärare. Sådan kontakt har även pedagogisk betydelse eftersom ett muntligt delprov inom några år kommer att vara en del av studentexamen i Finland, varför behovet för att fokusera mera på muntlig interaktion i svenskundervisningen kommer att öka markant redan i en nära framtid. (Se Språkprov 2016.)

Senare i denna artikel använder jag den redan etablerade beteckningen L2 som paraplyterm för de centrala termerna *andraspråk* och *främmandespråk*. I stället för termerna *förstaspråk* eller *modersmål* använder jag beteckningen L1. (Se t.ex. Abrahamsson 2009:13–15.)

2 Svenska som obligatoriskt läroämne

Finland har två nationalspråk, finska och svenska, vilka enligt lagen har lika stark ställning inom förvaltningen. Detta betyder att alla finsk- och svensktalande finländare har samma språkliga rättigheter att få betjäning på sitt eget språk t.ex. hos domstolar eller som patient inom hälsovården. (Se Språklag 423/2003.) Båda språken är därför också obligatoriska läroämnen på alla utbildningsstadierna från grundskola till högskolenivå, varför alla finsktalande högskole- och universitetsstudenter före utexamineringen måste visa att svenskkunskaperna är på den nivå som regleras i lagstiftningen. Enligt den gemensamma europeiska referensramen CEFR definieras den godkända nivån i svenska som B1 (nöjaktiga kunskaper) eller B2 (goda kunskaper) i både skriftlig och muntlig interaktion och framställning (se Sahlstein 2017:315–316).

Vid medicinska fakulteten vid det finskspråkiga Åbo universitet avlägger studenterna en obligatorisk kurs i medicinsk svenska, *Skärgårdsmedicin och kultur*, vars syfte är att utveckla sådana skriftliga och muntliga färdigheter som krävs i lagen. Kursen kan definieras både som LSP (*Language for Specific Purposes*) och CLIL (*Content and Language Integrated Learning*) eftersom kursinnehållet är skraddarsytt för medicinstudenter och går hand i hand med de aktuella fackstudierna inom medicin. I kursen ingår också en obligatorisk intervju med en svensktalande äldre person i den mestadels svensktalande Åbo skärgård. Intervjun, s.k. utvidgad anamnes, simulerar ett strukturerat patient-läkarsamtal och den syftar till att studenterna ska få en genuin möjlighet att öva sina muntliga färdigheter i svenska, och speciellt i medicinsk svenska utanför klassrumsmiljön. De personer som studenterna intervjuar parvis är pensionärer som frivilligt ställer upp för intervjun. Syftet med

intervjun är att erbjuda studenterna en möjlighet att utanför klassrummet möta en svensktalande person på hans eget språk och utveckla sådana muntliga färdigheter som behövs i läkaryrket. (Se Sahlstein 2017:316–317, 324.)

3 Om känslornas roll i L2-inläring

L2-inläring sker vanligen i formell språkundervisning i klassrumsmiljö, men lika väl kan man tillägna sig ett främmande språk informellt exempelvis i naturlig interaktion med L1-talare. Oberoende av på vilket sätt man lär sig ett nytt språk påverkas inlärningsprocessen även av individuella faktorer som exempelvis språkinlärarens syn på målspråket och dess talare, hans engagemang i inlärningsprocessen, samt vilja att kommunicera på målspråket i olika situationer. Tidigare forskning visar att känslor starkt kan inverka på ens motivation att lära sig ett L2-språk och kommunicera på det i olika situationer. Inom *psykolingvistik* anses *motivation* vara en av de starkaste drivkrafterna i all inläring. (Se t.ex. Oxford 2015.) Positiva känslor och tankar anses således driva språkinläraren i inlärningsprocessen, medan negativa känslor och tankar kan vara en hindrande faktor (jfr MacIntyre, Gregersen & Mercer 2019:267).

Den teoretiska referensramen i denna studie utgörs huvudsakligen av psykolingvistik och till en del också av sociolingvistik. Psykolingvistik är mest intresserad av L2-inläraren som individ med sin personlighet och sina egenskaper och känslor. Sociolingvistik fokuserar däremot exempelvis på inlärarens uppfattningar om eller attityder till målspråket och dess talare (Sahlstein 2018:132–133). Med detta avses exempelvis målspråkets status i samhället eller dess betydelse för inläraren själv t.ex. i arbetslivet, vilket kan ha stark inverkan på hans motivation att engagera sig i språkinläringen (se Einarsson 2009:52–53, 92).

Tanken att det alltid finns ett samband mellan L2-inläring och olika känslor är ingalunda ny. Som t.ex. MacIntyre och Mercer (2014:159) påpekar lanserade Stephen D. Krashen redan på 1980-talet sin teori om ett s.k. *affective filter* (se Krashen 1982:31–32). Det affektiva filtret innebär hur negativa emotioner kan minska inlärarens kapacitet att ta emot och bearbeta information i språkundervisningen medan positiva emotioner kan öka samma kognitiva kapacitet. Det var ändå Elaine K. Horwitz (2017:24, 28) som redan 1986 fäste uppmärksamhet vid de negativa känslornas roll speciellt i L2-undervisningen i klassrumsinteraktion. Hon föreslog att fenomenet borde klassificeras som en särskild rädsla som hon kallade för *Foreign Language Classroom Anxiety* (FLCA). Den kan i vanliga klassrumssituationer yttra sig t.ex. som allmän rädsla, rädsla för att kommunicera, rädsla för test och prov

eller rädsla för negativ bedömning. Enligt Horwitz är det dock frågan om ett mer komplicerat fenomen. Därför föreslår hon att alla emotioner snarare borde betraktas som individuella särdrag hos olika L2-inlärare eftersom det är allmänmänskligt att känna sig osäker eller rädd inför nya situationer, inte enbart i språkundervisning eller kommunikation på ett L2-språk. (Se Horwitz 2017.)

Idag är synen på språkrädsla mångfasetterad vilket betyder att språkrädsla inte enbart betraktas som ett stabilt fenomen. Faktorer som inverkar på situationen är exempelvis inlärarens språkliga kapacitet, hens fysiologiska reaktioner i inlärningssituationen eller plats och tid samt vilka människor man lär sig eller talar ett L2-språk med. (Dörnyei & Ryan 2015:156–159, Dewaele 2017:434–437.) MacIntyre & Vincze (2017:67–68) och Kalaja m.fl. (2015:3) diskuterar i sin tur hur uppfattningar, motivation och känslor numera borde betraktas som en enda men komplex helhet där alla de tre faktorerna är i en ständig och dynamisk växelverkan med varandra i inlärningsprocessen.

Dörnyei (2009:9–11) utvidgar bilden av L2-inläraren som individ med hens *självkoncept* (eng. *self concept*). Med självkoncept menar han hur man ser sig själv som språkinlärare, vilka mål man sätter för sig här och nu eller i framtiden samt hur villig man är att identifiera sig med målspråkets talare. Sålunda inverkar självkonceptet på L2-inlärarens motivation, hela inlärningsprocessen och även inlärningsresultaten. I en nyare undersökning hävdar han även betydelsen av språkinlärarens upplevelser under inlärningsprocessen för hens engagemang. (Se Dörnyei 2019:19–30.)

4 Material och metoder

Undersökningsmaterialet består av både numeriska enkätsvar och korta narrativa texter skrivna av medicinstudenter i två olika årskurser åren 2013–2016 (N=209, 118 kvinnor, 91 män). Enkätsvaren har jag samlat in med hjälp av två separata enkäter vid två olika tillfällen med två års mellanrum. Den första enkäten (E1) genomförde jag i början av studenternas första studieår 2013 respektive 2014 och då samlade jag in bakgrundsinformation t.ex. om deras skolframgång i svenskan, motivation att lära sig svenska samt deras uppfattningar under skoltiden om svenskans betydelse i Finland. Den andra enkäten (E2) genomförde jag i samma årskurser två år senare strax före den obligatoriska svenskkursen i medicinsk svenska. Då fick studenterna ta ställning till 23 numeriska påståenden på Likert-skalan (1 = instämmer inte alls – 5 = instämmer helt) om sin motivation att både lära sig och kommunicera på L2-språk. Påståendena var formulerade så att hälften av dem gällde

L2-språk i allmänhet och andra hälften gällde enbart svenskan. De numeriska svaren har jag analyserat statistiskt med IBM Statistics SPSS 23.

De korta narrativa texterna som jag också använder som material är skrivna av samma studenter (n=133) som tidigare hade svarat på enkäterna E1 och E2. Studenterna har skrivit texterna efter den obligatoriska intervjun och de är korta reflektioner över deras erfarenheter av att ha "varit tvungna" att kommunicera på svenska med en L1-talare utanför klassrumsmiljön. I texterna kommer ofta olika emotionella aspekter kring L2-inläring och speciellt kommunikation till uttryck. I analysen av texterna har jag använt kvalitativ och narrativ innehållsanalys som metod (jfr Schreier 2012:1–36; Johansson 2012). Jag har markerat och kodat sådana textställen där studenterna tagit upp känslomässiga, både positiva och negativa, aspekter och eventuellt också analyserat intervjuens betydelse för sig själva som blivande läkare.

5 Resultat

I avsnitt 5.1 presenterar jag resultat av de småskaliga kvantitativa analyserna av de numeriska svaren på Likert-skalan i den andra enkäten (E2). För att illustrera helheten presenterar jag också några uppgifter ur den första enkäten (E1) som bakgrundsinformation. Efter de kvantitativa svaren presenterar jag några utdrag ur studenternas texter i avsnitt 5.2. Språket i texterna, antingen finska eller svenska, fick studenterna välja själva. Utdrag skrivna på finska har jag översatt till svenska men utdrag skrivna på svenska har jag inte korrigerat språkligt. Samtliga studenter (n = 133) har gett sitt tillstånd till att deras texter får användas som forskningsmaterial och de uppträder här under fingerade namn.

5.1 Hur vanlig är språkrädsla bland finsktalande L2-inlärare?

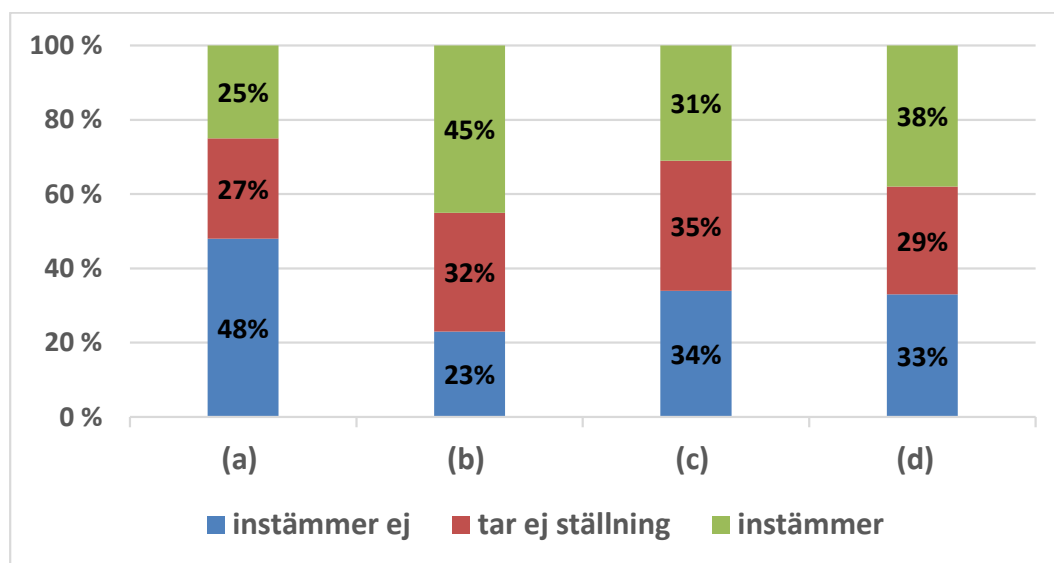
Svaren i den första enkäten (E1) om studenternas bakgrund visade att alla informanter (N = 209) är finsktalande. Nästan alla kommer från ett finskspråkigt område och har knappt någonsin kommunicerat på svenska utanför klassrummet. Cirka 80 % av studenterna hade läst obligatorisk svenska i skolan i genomsnitt sex år och resten i genomsnitt åtta eller nio år. Endast några informanter hade inte läst svenska eller läst bara några kurser. 60 % av alla studenterna hade valt att skriva svenska i studentexamen fast svenska sedan år 2005 är ett frivilligt ämne. I genomsnitt hade de flesta informanterna presterat bra i alla ämnen i studentexamen inklusive svenska, men kvinnorna

hade oftare än männen nått de högsta vitsorden i svenska (Sahlstein 2018:135).

I det följande redovisar jag först alla informanternas svar på sammanlagt åtta påståenden på Likert-skalan 1–5. Resultaten i figur 1 presenterar deras vilja eller ovilja att tala ett L2 i allmänhet. Figur 2 visar hur informanterna tror att de klarar sig på svenska i olika situationer. Svaren på påståendena presenteras i tre sammanslagna kategorier: 1–2 (= instämmer inte [alls]), 3 (= neutral), 4–5 (= instämmer [helt]).

Frågorna kring L2 i allmänhet om informanternas osäkerhet eller rentav rädsla var följande:

- (a) Jag kommunicerar gärna på främmande språk fast jag vet att mina kunskaper är bristfälliga.
- (b) Jag kommunicerar på främmande språk helst om jag känner mig trygg.
- (c) Jag är rädd för att göra fel när jag kommunicerar på främmande språk.
- (d) Jag vill helst undvika kommunikation på främmande språk om jag känner mig otrygg.

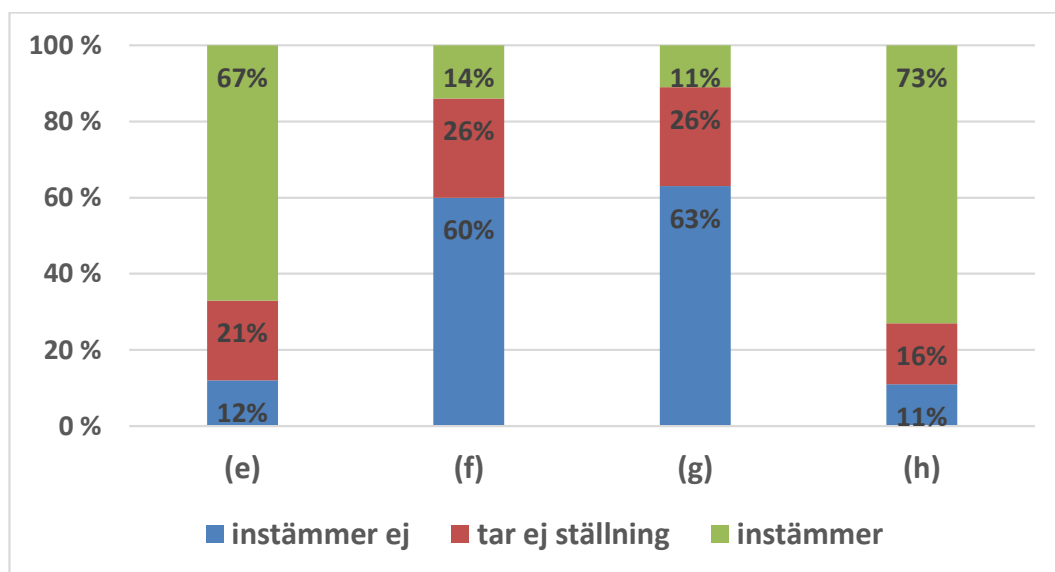
Figur 1. Påståendena om främmande språk i allmänhet (N = 209; bortfall 2/8/4/4).

I påståendena a)–d) kartlades studenternas åsikter om att kommunicera på ett L2 i allmänhet utan att exakt definiera språket. Därför är det svårt att veta vilket eller vilka språk studenterna tänkte på när de svarade på påståendena. Förmodligen tänkte många på engelskan eftersom engelska oftast läses som första L2-språk i finska skolor. Påståendena berättar därför närmast om allmänna trender i användning av L2 bland informanterna. Som figur 1 ovan visar säger sig nästan en tredjedel av studenterna vara rädda för att göra fel

när de talar ett L2 (fråga c). Var tredje svarade också att de aktivt undviker situationer på L2-språk om de inte känner sig trygga (fråga d) vilket också kan tolkas som språkrädsla. Att något över 30 % av svararna säger sig lida av språkrädsla, oberoende av hur detta frågades i påståendena a)–d), visar tydligt att språkrädsla är relativt vanligt bland L2-inlärare i olika kommunikationssituationer. Detta motsvarar också Horwitzs (2016:934) resultat att cirka 30–40 % av alla L2-inlärare lider av språkrädsla i någon form. I ljuset av detta material går det ändå inte att analysera mera exakt vad orsaken till rädslan är, dvs. om det t.ex. är en individuell egenskap, tidigare erfarenheter, den aktuella situationen eller någon annan faktor (jfr Dörnyei & Ryan 2015:156–159).

I de följande fyra frågorna e)–h) fick studenterna svara på påståenden om sin vilja att använda svenska i olika kommunikationssituationer. Påståendena om svenskan var följande:

- (e) Jag känner mig otrygg när jag talar svenska.
- (f) Jag vågar tala svenska t.ex. på fritiden.
- (g) Jag tror att jag klarar mig på svenska t.ex. i arbetslivet.
- (h) Jag vill kunna tala svenska med svensktalande personer t.ex. i arbetslivet.

Figur 2. Påståendena om svenska (N = 209; bortfall 7/8/8/7).

Mellan studenternas vilja att kommunicera på ett L2 i allmänhet och kommunicera på svenska finns en markant skillnad. Fast påståendena e)–h) om svenskan inte var identiska med påståendena a)–d) om L2 i allmänhet visar figur 2 ovan att en klar majoritet, dvs. minst 60 % av informanterna uppger sig vara minst relativt osäkra på om de kan tala svenska. Däremot uppgav

endast cirka 10 % av informanterna att de tror sig klara sig på svenska vid olika tillfällen. En förklaring till den tydliga skillnaden mellan svaren gällande L2 i allmänhet och svenska kan vara att de flesta informanterna har läst engelska som första L2-språk i skolan, dvs. betydligt längre än svenska. Dessutom har de flesta unga i dag nästan dagligen kontakt med engelskan både på fritiden och i studierna. De kan också ställa lika höga krav på sina svensk-kunskaper som på kunskaperna i engelska och känner sig därför osäkra i kommunikation på svenska. Mot denna bakgrund är det synnerligen intressant att över 70 % av alla informanterna ändå uppger att de vill kunna kommunicera på svenska med svensktalande exempelvis i arbetslivet (fråga h). Svaren tyder å ena sidan på att studenterna inser svenskkunskapernas betydelse och å andra sidan att de har motivation att lära sig mera svenska. (Jfr Jauhojärvi-Koskelo & Palviainen 2011:99–100.)

I enkätsvaren (E1+E2) kunde endast några smärre skillnader konstateras mellan de kvinnliga och de manliga informanterna.

5.2 Hur berättar finsktalande svenskinlärare om sin språkrädsla?

I de korta texterna skrivna av studenter efter den obligatoriska intervjun utanför klassrummet kan man konstatera att studenterna där tar upp samma aspekter som motsvarar de numeriska svaren i tabellerna i avsnitt 5.1. Men texterna ger en mångsidigare och personligare bild av studenternas upplevelsevärld på det för dem relativt främmande L2-språket svenska.

I kategoriseringen av texterna kunde jag urskilja tre huvudteman:

1. osäkerhet och rädsla inför intervjun på svenska
2. oftast positiva reaktioner efter intervjun men också egna analyser av ens aktuella muntliga färdigheter på svenska
3. studenternas reflektioner kring svenskans betydelse för dem själva som blivande läkare

Nästan alla studenter berättar om sin osäkerhet och nervositet inför en för dem ny och spännande kommunikationssituation och bara några av dem skrev att deras självuppskattade svenskkunskaper var så bra att de inte var nervösa inför intervjun. Några studenter beskrev till och med sina fysiologiska känningar som exempelvis att "pulsen steg", man "blev svettig om händerna" eller att man hade "fjärilar i magen". De flesta av studenterna såsom Jenni och Anu berättade också att intervjun hade varit den första gången någonsin de hade talat svenska med en svensktalande person utanför klassrummet:

- (1) **Jenni:** Jag var jättespänd före vi kom till pensionären eftersom jag har nästan aldrig pratat svenska på allvar, bara i skolan.
- (2) **Anu:** Jag har studerat svenska cirka 10 år men under vårt besök till X [personnamn] lärde jag mig mer än någonsin. Det var min första gången att försöka prata svenska med en svenskspråkig person. Nu har jag gjort det och jag märkte att man inte dör om man måste prata svenska.

Som huvudsaklig motivering för osäkerheten angav många studenter att de var rädda för att göra fel och misslyckas. I detta material fanns flera studenter som exempelvis Vera och Satu som berättade att de inte gärna använder ett L2 om de inte är säkra på språkriktigheten:

- (3) **Vera:** Jag tycker att intervjun var mycket spännande eftersom jag inte tycker prata annat språk när jag vet att jag inte behärskar det nästan perfekt.
- (4) **Satu:** Jag var ganska rädd inför intervjun eftersom jag inte har talat svenska utanför klassrummet. Jag känner mig mycket osäker när jag måste använda ett främmande språk och jag skulle alltid vilja bilda meningarna i förväg så att de skulle vara helt korrekta. (övers. A.S.)

Det var också vanligt att informanterna i texterna lyfte fram hur svårt det hade varit för dem att "öppna munnen" och börja tala svenska. Orsaken var ofta att man var osäker på om kommunikationspartnern förstår en på grund av eventuella språkfel samt hur hen kommer att reagera på dem. Intressant nog fortsatte nästan alla sin berättelse med att skriva om den positiva upplevelsen av att trots eventuella bristfälligheter kunna kommunicera på svenska. Studenternas ibland höga självkritik visar sig t.ex. i Katis och Saris texter:

- (5) **Kati:** Före intervjun var jag ganska nervös, men på ett positivt sätt eftersom det motiverade mig till att lära mig mera. Efter intervjun vet jag att jag kan klara mig på svenska om jag måste, jag fick mycket självförtroende. Intervjun visade att man inte behöver behärska svenska perfekt för att kunna förstå och bli förstådd. (övers. A.S.)
- (6) **Sari:** Jag vet att jag kan prata svenska ganska bra men den här intervjun hjälpte mig att våga prata svenska mera. Tidigare var jag orolig om jag gjorde ett fel och sade inte riktig böjningsform, men nuförtiden är jag inte orolig för det. Vår pensionär förstod så bra vad jag sade till honom även om jag till exempel inte böjde ett verb rätt och det gav mig mycket självförtroende.

Gemensamt i flera texter var även att studenterna, explicit eller mellan raderna, också reflekterade över sitt framtida yrke som läkare och vilka språkliga färdigheter som kommer att krävas av dem. Vesa, Mia och Ari berättar så här:

- (7) **Vesa:** Jag var mycket nervös om pensionärsintervjun i förväg. Jag har aldrig tidigare använt svenska i en verklig situation. Intervjun gick bra trots att tala svenska är svårt för mig. Under intervjun fick jag förtroende för att tala svenska. [...] Besöka en plats som X [ortnamn] visade mig att det finns regioner i Finland där nästan alla människor är svensktalande. Det är viktigt att dessa människor får vård på sitt eget språk.
- (8) **Mia:** [...] Jag fick mycket självsäkerhet och vet nu att jag klarar på svenska fast jag inte kan allt, det spelar ingen roll. Man behöver inte vara perfekt, det blir jag aldrig heller. En ny situation kan framkalla ångest hos en om man inte vet någonting om den i förväg. Nu vet jag hur det är att tala om livet och hälsa med en svensktalande. Nu vet jag också att det finns svensktalande patienter och att man kan klara dem. Och det vill jag göra! (övers. A.S.)
- (9) **Ari:** Intervjun var en lärorik och unik erfarenhet därför att jag aldrig hade haft en möjlighet att gå och prata svenska med en svenskspråkig pensionär på sådant sätt som nu. Det var lite spännande i början men efter en stund började det att kännas ganska naturligt att prata med dem och vi tyckte att det inte var alls svårt att prata med dem. Nu blir det klart lättare att våga prata med patienter som är svenskspråkiga. Jag också förstår nu bättre varför det är viktigt för svenskspråkiga patienter att ha läkarmottagning och andra hälsovårdstjänster på svenska.

6 Sammanfattande diskussion

Den här studien hade två syften. För det första analyserades hur vanlig språkrädsla är hos finsktalande L2-inlärare – i den här studien medicin-studenter – när de lär sig och talar ett L2 och i synnerhet svenska. Som framgår av resultaten är språkrädsla eller åtminstone osäkerhet i allmänhet relativt vanliga hos informanterna i studien. Resultatet motsvarar även Horwitzs (2016, 2017) och MacIntyres (2017) åsikt om att både språkrädsla i allmänhet och i synnerhet rädsla för att kommunicera på ett L2 är relativt vanliga bland L2-inlärare. Ett intressant fynd var att informanterna sade sig lida av språkrädsla betydligt oftare när fokus låg på kommunikation på svenska. En tänkbar förklaring till skillnaden kan vara att svenska läses betydligt mindre än engelska i finska skolor. Dessutom har finsktalande svenskinlärare mera sällan möjligheter att komma i kontakt med svenskan utanför klassrumsmiljön än de har med engelskan. Därför är det också naturligt att känna sig osäker eller rentav vara rädd inför kommunikation på ett främmande språk såsom svenska (jfr Horwitz 2017).

Det andra syftet var att analysera hur studenterna upplever en autentisk kommunikationssituation på svenska med en L1-talare utanför klassrumsmiljön samt deras syn på svenskan för dem själva i det blivande läkaryrket. Fast de flesta informanterna i texterna lyfte fram sin nervositet och osäkerhet poängterade de samtidigt sin vilja att kunna kommunicera på svenska. För de

flesta visade sig intervjun alltså vara en positiv upplevelse som ökade deras självsäkerhet som språkbrukare och därmed hade positiv inverkan på deras motivation att fortsätta utveckla sina kunskaper och kommunikationsfärdigheter på svenska. Texterna visar att det går att övervinna denna osäkerhet, med studenternas egna ord är det viktigast att "kliva ut ur komfortzonen" och "våga börja tala". Detta resultat stöds också av ett relativt nytt delområde inom psykolingvistik, s.k. positiv psykologi (eng. *positive psychology*) som betonar de positiva känslornas och positiva upplevelsernas betydelse för L2-inläraren (MacIntyre & Mercer 2014:154–156). Språkrädsla har alltså en dubbelnatur eftersom den kan ha både negativ och positiv inverkan på inläraren och inlärningsprocessen. I tidigare forskning (jfr Horwitz 2016:934, MacIntyre 2017:21) stod den negativa inverkan i fokus, men i motsats till den hävdar Dewaele (2017:446) att språkrädsla till och med i någon grad kan främja inlärares målmedvetna arbete med språket.

Resultaten i denna artikel ger ny empiriskt baserad kunskap om vilken betydelse en autentisk språklig kontakt med en finlandssvensk L1-talare kan ha för finsktalande svenskinlärare och deras motivation att lära sig svenska. I dag har intresset och motivationen för svenskstudier i den finska skolan minskat vilket betyder att också kunskaperna i svenska har försvagats. (Jfr Juurakko-Paavola 2015:117–137.) I ljuset av denna undersökning verkar det vara så att ju bättre L2-inläraren inser ett språks betydelse för sig själv exempelvis i arbetslivet desto mera motivation har hen att engagera sig i inlärningsprocessen både i och utanför klassrumsmiljön (jfr Dörnyei 2019:19–30). Planerna för att införa ett muntligt delprov i svenska i studentexamen kan därför vara ett steg åt det hållet att vikten av kommunikationsfärdigheter i skolundervisningen kommer att beaktas mera (jfr Språkprov 2016). När det gäller den levande tvåspråkigheten, t.ex. språkliga rättigheter i Finland, kan en levande kontakt med svensktalande vara en sådan stimulans som behövs för att främja inläringen av det andra inhemska språket men även för att rasera språkgränser.

Litteratur

- Abrahamsson, Niclas. 2009. *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- CEFR = *Common European Framework of Reference for Languages. Learning, Teaching, Assessment*. Council of Europe.
- Dewaele, Jean-Marc. 2017. Psychological Dimensions and Foreign Language Anxiety. I: Loewen, Shawn & Sato, Masatoshi (red.): *The Routledge Handbook of Instructed Second Language Acquisition*. London/New York: Taylor & Francis. S. 433–450.
- Dörnyei, Zoltán. 2009. The L2 Motivational Self System. I: Dörnyei, Zoltán & Ushioda, Ema (red.): *Motivation, Language Identity and the L2 Self*. Bristol/Buffalo/Toronto: Multilingual Matters. S. 9–42.

- Dörnyei, Zoltán. 2019. Towards a better understanding of the L2 Learning Experience, the Cinderella of the L2 Motivational Self System. *Studies in Second Language Learning and Teaching* 9. S. 19–30.
- Dörnyei, Zoltán & Al-Hoorie, Ali H. 2017. The Motivational Foundation of Learning Languages Other Than Global English: Theoretical Issues and Research Directions. *The Modern Language Journal* 101. S. 455–468.
- Dörnyei, Zoltán & Ryan, Stephen. 2015. *The Psychology of the Language Learner revisited*. New York: Routledge.
- Einarsson, Jan. 2009. *Språksociologi*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Horwitz, Elaine K. 2016. Reflections on Horwitz (1986), "Preliminary Evidence for the Validity and Reliability of a Foreign Language Anxiety Scale". *Tesol Quarterly* 50. S. 932–934.
- Horwitz, Elaine K. 2017. On the Misreading of Horwitz, Horwitz and Cope (1986) and the Need to Balance Anxiety Research and the Experiences of Anxious Language Learners. I: Gkonou, Christina, Daubney, Marc & Dewaele, Jean-Marc (red.): *New Insights Into Language Anxiety. Theory, Research and Educational Implications*. Bristol: Multilingual Matters. S. 24–31.
- Imai, Yasuhiro. 2010. Emotions in SLA: New Insights from Collaborative Learning for an EFL Classroom. *The Modern Language Journal* 94. S. 278–292.
- Jauhojärvi-Koskelo, Camilla & Palviainen, Åsa. 2011. "Jag studerar gärna svenska, men är inte nöjd med det jag kan." Motivation, attityder och färdigheter i svenska hos finska universitetsstudenter. I: Juurakko-Paavola, Taina & Palviainen, Åsa (red.): *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen. Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. S. 81–102.
- Johansson, Anna. 2012. *Narrativ teori och metod. Med livsberättelsen i fokus*. Lund: Studentlitteratur.
- Juurakko-Paavola, Taina. 2015. Vad berättar studentexamen om examinandernas kunskaper i svenska? I: Forsskåhl, Mona, Kivilehto, Marja, Koivisto, Johanna & Metsä, Pasi (red.): *Svenskan i Finland* 15. Tampere: Tammerfors universitet. S. 117–137.
- Kalaja, Paula, Barcelos, Ana Maria F., Aro, Mari & Ruohotie-Lyhty, Maria. 2015. *Beliefs, Agency and Identity in Foreign Language Learning and Teaching*. New York: Palgrave MacMillan.
- Kangasvieri, Teija. 2017. L2 motivation in focus: the case of Finnish comprehensive school students. *The Language Learning Journal*. Routledge. S. 1–16.
- Krashen, Stephen D. 1982 [2009]. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. University of Southern California.
- MacIntyre, Peter D., Gregersen, Tammy & Mercer, Sarah. 2019. Setting an Agenda for Positive Psychology in SLA: Theory, Practice, and Research. *The Modern Language Journal* 103. S. 262–274.
- MacIntyre, Peter D. & Mercer, Sarah. 2014. Introducing positive psychology to SLA. *Studies in Second Language Learning and Teaching* 4. S. 153–172.
- MacIntyre, Peter D. & Doucette, Jesslyn. 2010. Willingness to communicate and action control. *System* 38. S. 161–171.
- MacIntyre, Peter D & Vincze, Laszlo. 2017. Positive and negative emotions underlie motivation for L2 learning. *Studies in Second Language Learning and Teaching* 7. S. 61–88.

- Oxford, Rebecca L. 2015. Emotion as the amplifier and the primary motive: Some theories of emotion with relevance to language learning. *Studies in Second Language Learning and Teaching* 5. S. 371–393.
- Sahlstein, Annmari. 2017. "Varför borde jag kunna svenska?" Finska medicinstudenters uppfattningar om svenskans betydelse i Finland och speciellt i läkaryrket. I: *Svenskans beskrivning* 35. Göteborg: Göteborgs universitet. S. 315–328.
- Sahlstein, Annmari. 2018. Svenska eller inte svenska? Finsktalande medicinstudenters syn på svenskan i Finland. I: *Svenskan i Finland* 17. Helsingfors: Helsingfors universitet. S. 131–146.
- Schreier, Margrit. 2012. *Qualitative Content Analysis in Practice*. London: Sage.
- Språklag* 2003/423. <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423> (hämtad 7.7.2019).
- Språkprov 2016 = *Nytt muntligt språkprov i studentexamen*.
<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/02/09>.